

14) Parafia w Strzygach pod koniec XIX stulecia

Opis kościoła parafialnego w Strzygach z roku 1893 różni się od wcześniejszych tego typu źródeł pod względem formy. Dokument podzielony jest na 2 części – „*stan materialny*”, w którym opisany jest kościół, chrzcielnica, konfesjonał, ambona, inne sprzęty kościelne, zakrystia, cmentarze, bractwa i relikwie, zabudowania i grunta plebańskie oraz biblioteka i osobliwości oraz „*stan moralny*”.

W dokumencie źródłowym z 1893 roku zamiast zwięzłego opisu kościoła, plebani, gospodarstw i domów występuje rodzaj dialogu, np. „9. – *Jaka jest odległość krańcowych wsi od kościoła parafialnego? – Najdalsza wieś od kościoła jest siedem wiorst z jednej strony, po pięć z dwóch stron, a z czwartej strony nie ma wsi żadnej. 10. Czy jakie są rzeki, bagna i inne przeszkody tamujące przystęp do kościoła, przynajmniej w pewnej porze roku niektórym parafianom? – Rzek ani bagien nie ma, więc i przeszkód podobnych nie ma. 11. Czy jakie wsie leżą w granicach innego powiatu lub guberni? – Wszystkie wsie należą do powiatu rypińskiego....”.*

Remont na barkach parafian

W lekturze najciekawszych zapisków dotyczących kościoła parafialnego w Strzygach czytamy między innymi: „...*podług podania kościół zbudowany jest pod wezwaniem św. Stanisława Męczennika, którego uroczystość obchodzoną bywa d. 8 maja*”. Odpusty odprawiane w tej parafii przypadały na nowy rok, św. Stanisława d. 8 maja, Przemienienia Pańskiego, które odkładano na niedzielę, św. Rocha, Matki Boskiej Różańcowej oraz w rocznicę konsekracji obchodzonej razem z kościołem katedralnym.

Świątynię opisano następująco: „...*kościół murowany, właściwie bez stylu wyraźnego, o jednej nawie, długości łokci 36, szerokości 17. Mury w stanie dobrym (...) Reparacji żadnej nie potrzebuje, gdyż ostatnia potrzeba, dach przełożony został w r. b. 1893, ale za to potrzebuje nowych organów i całkowitego odmalowania wewnątrz i odzłocenia ołtarzów (...) funduszków posiada w banku 41 rubli, które podnieść można...*”.

Potrzeba odświeżenia wnętrza świątyni napotkała jednak na spore przeszkody. Zaledwie rok wcześniej, a więc w 1892 r. kosztem parafian zbudowana została nowa plebania o długości 54 stóp i szerokości 34. Mieściła ona sień, kancelarię, pokój gospodarza, kuchnię, spiżarnię, sionkę kuchenną, pokój stołowy, pokój sypialny, ganek, dwa pokoje gościnne na górze oraz sklepioną piwnicę. Organizatorem prac na sumę 2561 rs. był ks. Kazimierz Kucharski. Z tego względu oraz na brak środków finansowych wśród parafian odnowienie wnętrza kościoła musiało zostać odsunięte na bliżej nieokreślony termin. Jednak „*dla*

zaspokojenia najgłośniejszych potrzeb zbierane były ofiary na tacę z pomyślnym skutkiem”.

Zabudowania i pola plebańskie

Do plebani odległej zaledwie kilkanaście kroków od kościoła, przylegał w tym czasie ogródek owocowy i warzywny. W roku 1893 założono dodatkowo mały ogródek. Budynki plebańskie składały się ze stodoły i z wozowni połączonej ze stajnią – *„obszerne, ale niewygodne, bo nie ma kurnika, ani chlewa, ani spichrza, a parafia od razu nie może wszystkiego do porządku doprowadzić, i co jest już wymagało restauracji. Oprócz tego jest sklep duży [piwnica], ale tylko do użytku letniego, gdyż zimową porą wszystko w nim marznie. Wszystko to murowane na glinę. Kryte słomą, w stanie potrzebującym reparacji”.*

Tylko pewna część zabudowań plebańskich ogrodzona była płotem. Tuż za zabudowaniami rozciągały się pola uprawne – *„...gleba urodzajna, czarny szczerk z dnem piaszczystym, ornej ziemi trzy morgi i około 2 morgów łąki”.* Kościelna chrzcielnica wykonana była z drewna w dobrym stanie, choć jej forma *„trudna do określenia, w stylu baroco (...) umieszczona przy lewym ołtarzu bocznym”.* Chrzcielnica zamykana była na kłódkę. Wodę święconą przechowywano w kociołku miedzianym, a czerpano ją małym kubkiem, który też służył do polewania głowy w czasie chrztu. Zużyta woda zlewała się do tak zwanej pisciny, którą urządzono pod wielkim ołtarzem. Noworodki przynoszono do chrztu zwykle w pierwszą niedzielę po urodzeniu *„chyba, że chore, to natychmiast”.* W przypadku zgonu zmarłych grzebano na dwóch cmentarzach – *„cmentarze są dwa. Przy kościele i grzebalny. Kiedyś był tylko jeden przy kościele i ten służył do grzebania ciał, ale bardzo dawno. Cmentarz kościelny ma dwa parkany: jeden murowany z cegły, drugi z kamienia na ziemię – grzebalny”.* Cmentarz grzebalny podzielony był na cztery kwatery *„w jednej oddzielono część dla dzieci niechrzczonych tylko uliczką”.*

Okres pierwszej Komunii Świętej

Dla potrzeb wiernych wewnątrz świątyni ustawione były trzy, zamykane kratkami konfesjonały. Tutejszy proboszcz spowiadał tam wszystkich parafian *„za wyjątkiem bardzo głuchych”.* Do spowiedzi wielkanocnej w roku 1893 przystąpiło 1293 osoby, podczas, gdy od kilku lat średnia liczba wyspoważanych wynosiła około 1300 wiernych. Ksiądz Kazimierz Kucharski (1889-1894) przez pierwsze cztery lata swojego proboszczostwa w Strzygach przyjął do pierwszej komunii świętej 64 dzieci, 57, 52 oraz 49, *„...od adwentu do Wielkiego Postu nie ma katechizacji dlatego, że dzień krótki i Nieszpory odprawiają się zaraz po sumie, od Wielkiego Postu zaś do Adwentu regularnie bywają nauki katechizmowe na Nieszporach. Zaprowadziłem zwyczaj taki, że przez 9-10 tygodni /maj-czerwiec/ codziennie, a później co niedziela i święta,*

2-ga Komunia św. odbywa się przed samą uroczystością Wszystkich Świętych, a to dlatego, że dzieci dopuszczone wcześniej do I-ej spowiedzi św. nie uczęszczały na katechizację niedzielne i świąteczne...”.

Radosław Stawski

Na podstawie:

Materiały wizytacyjne biskupa Michała Nowodworskiego, zeszyt 1 – Dekanat rypiński, zebrał, do druku przygotował i wstępem opatrzył ks. M.M.

Grzybowski, Płocka 2006, s.174-183 [w:] P. Gałkowski, K. Grązawski, Strzygi w ziemi dobrzyńskiej (monografia wsi i parafii), Brodnica-Osiek-Rypin 2006.

Raster: Dla potrzeb wiernych wewnątrz świątyni ustawione były trzy, zamykane kratkami konfesjonały. Tutejszy proboszcz spowiadał tam wszystkich parafian „za wyjątkiem bardzo głuchych”. Do spowiedzi wielkanocnej w roku 1893 przystąpiło 1293 osoby, podczas, gdy od kilku lat średnia liczba wyspowiadanym wynosiła około 1300 wiernych.

Raster: Liczba wiernych parafii Strzygi w roku 1893 wynosiła 2000 dusz. W nabożeństwach niedzielnych lub świątecznych we mszy świętej uczestniczyło od 800 do 1000 osób, natomiast w czasie zwykłej mszy w tygodniu – od 10 do 30 osób.